

OŠ JANKA KERSNIKA BRDO
Brdo 5,
1225 Lukovica

Zapisnik sestanka na temo škropljenje in rezultati analize NLZOH

Sestanek je potekal v torek, 19.11.2024, ob 17 uri na zgornjem hodniku šole.

Povabljeni so bili predstavniki vodstva šola, zaposleni na šoli, Vodstvo Sveta Zavoda, vodstvo Občine, Predstavnik NLZOH (Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano)

Predlagani dnevni red:

1. del - predstavitev ter vprašanja okoli analize NLZOH;
2. del - predstavitev ter vprašanja okoli aktivnostih šole na temo škropljenja sadovnjaka.

Prisotnih na sestanku: 46 oseb:

Cerar Miha, Wein Lidija, Meden Tone, Golob Toni, Brojan Matic, Horvat Borut, Šuligoj Klavdija, Pečnik Marjeta, Urška Brigelj, Češka Klančar Tadeja, Glavač Ravnikar Urška, Irgolič Ilona, Reberčnik Nika, Bergant Blaž, Godec Janez, Rogel Jak, Kotnik Irena, Orehek Mateja, Iglič Urša, Čulk Alenka, Kovič Jana, Bedek Zajc Nika, Čop Klara, Brate Tina, Omahna Tina, Sušec Mojca, Prevolnik Sara, Dolar Danica, Avbelj Danica, Gostič David, Kos Kobe Mateja, Gale Nina, Pergar Tina, Tumpelj Veronika, Jerina Peter, Ojsteršek Sabina, Korent Tina, Jamšek Uršula, Orehek Irena, Kosce Sergeja, Kladnik Leban Ana, Duralija Barbara, Filipovič Žan, Vidmar Damjana, Česnjevar Mojca, Presečnik Urška.

Prav tako so bili prisotni:

- ravnateljica šole dr. Anja Podlesnik Fetih,
- predstavnika NLZOH: Matevž Gobec, univ. dipl. biokem. in vodja enote NLZOH in dr. Boštjan Križanec, univ. dipl. inž. kem. tehnol., vodja oddelka iz Centra za kemijske analize,
- županja občine Lukovica mag. Olga Vrankar.

Miha Cerar, pozdravi starše in vse prisotne, predstavi dnevni red, s katerim se vsi prisotni strinjajo.

Sledi predstavitev poročila analize s strani predstavnikov NLZOH, ki je bila narejena v juliju 2024 in je zelo podrobno opisana in objavljena na [spletni strani šole](#). G. Meden je inštitut zaprosil za analizo vpliva škropljenja Kmetijskega inštituta Slovenije - Poskusnega sadovnjaka Brdo (KIS). Zbrali so podatke o škropivih in določili, kaj je smiselno analizirati. Pri jemanju vzorcev so se omejili na zelenico med šolo in sadovnjakom, kjer je največja verjetnost, da bi se ohranili sledovi uporabljenih škropiv. Vzorce prsti in indikatorske rastline (ozkolistni trpotec) je vzel g. Gobec, ob prisotnosti KIS, pomočnica ravnateljice in hišnika. Plačilo analize je prevzel KIS; drugih povezav z njimi ni bilo. Vzorce so po standardu homogenizirali in opravili plinske "scane" ter "screening" po najnovejši tehnologiji, z namenom najti kakšne druge spojine, ki niso

pričakovane (kot se je našel npr. sladkor v tleh). V opravljeni analizi pesticidov niso zaznali. Enak pristop se uporablja tudi za nacionalni monitoring pesticidov v hrani.

Vprašanja prisotnih glede analize:

- **Zakaj analiza tal in rastlin, ne pa zraka in otroških igral? Zakaj 28 dni po škropljenju?**

Tla se analizirajo, ker se v njih dolgoročno nalagajo snovi. Če bi kaj našli, bi bil naslednji korak analiza zraka. Ta je draga, potrebna je izvedba ravno v času škropljenja, a ker v tleh ni bilo najdenih ostankov, ni pričakovati, da bi jih zaznali v zraku. Otroških igral se ni vzorčilo, ker so še dlje od vira škropljenja, poleg tega se ostanki na njih hitro uničijo (sonce, sušenje). Čas analize (28 dni po škropljenju) je bil dogovorjen glede na razpoložljivost in tudi če bi se jemalo vzorce bližje dnevom škropljenja ne bi bistveno vplival na rezultate.

- **Zakaj so vzorce jemali le iz območja izven tretiranega sadovnjaka? Kaj bi pokazala analiza znotraj tretiranega območja?**

Znotraj tretiranega območja se analizira drugače in je v primeru kršenja zakonodaje nadzor v pristojnosti inšpekcije. Ob pravilni uporabi škropiv (v skladu z zakonodajo, upoštevanje vetra, itd) ne bi smelo prihajati do zdravju škodljivih ostankov tako kot izven tretiranega območja. Predstavnika NLZOH pojasnita da imajo sodobna škropiva zelo nizko karenco in da se na zraku zelo hitro razgradijo. Če obstaja sum nepravilne rabe, to preverja pristojni inšpektorat.

- **Kako pomembno je spremljanje zraka (prisotnost aerosolov)?**

Analiza zraka je zelo draga in se redko izvaja (potrebno je mnenje NIJZ). Obstajajo tudi druge metode, npr. biološki monitoring (urin, kri). Glede na dolgoletno uporabo škropiv v sadovnjaku, bi se morebitni ostanki škropiv že nakopičili v tleh, a jih analiza ni pokazala.

- **Bi analiza 2 dni po škropljenju dala drugačne rezultate?**

Najverjetneje ne, saj uporabljena metoda zazna tudi razpadle spojine.

- **Ali je KIS uporabil nedovoljene mešanice škropiv (kar povečuje toksičnost)?**

Skladno z zakonom je določeno katera škropiva se ne smejo mešati. V primeru kršitve je potrebno obvestiti inšpektorat. Posledice so povečana toksičnost. Inšpektorat lahko obvesti vsak, ki ima upravičen sum, da prihaja do kršitev.

Ga. županja pravi, da bi v tem primeru, na to vprašanje lahko odgovoril predstavnik KIS-a. g. Cerar Miha pojasni, da KIS namenoma ni bil povabljen na sestanek, zaradi predhodne želje staršev.

Po splošnem pogovoru med prisotnimi se zaključí s sledečimi zaključki:

Starši so zadovoljni, da smo se sestali na to temo in da smo vsi dobili potrebne informacije in da če bi takšne odgovore prejeli že prej, bi bilo mogoče manj strahu zaradi škropljenja. Z analizo so pomirjeni, ker če bi znašalo omembe vredne količine škropiva na območje šole, bi z analizo to zaznali. Poudarijo pomembnost zdravja otrok.

Ravnateljica pojasni, da je vedno odgovorila kakšna so ravnanja v šoli, ki so bila tudi predlagana s strani NIJZ-ja. Vseeno še enkrat pojasni vse ukrepe, ki so bili sprejeti in se izvajajo: (objavljeno tudi na [spletni strani šole](#)):

- KIS se je od meje s šolo odmaknil 20 metrov in v tem območju odstranil sadno drevje.
- Na mejo šole in sadovnjaka je bila nameščena protizanašalna zaščitna pregrada proti zanašanju škropilne brozge. Ta tudi po mnenju predstavnikov NLZOH, deluje.
- KIS 24 ur pred škropljenjem pisno obvesti šolo vključno s seznamom škropiv, ki se bodo uporabila.
- Zaposlenim se posredujejo navodila, da se v dopoldanskem času, ko se v nočnih urah izvaja škropljenje, ne zrači učilnic, katerih okna so v smeri sadovnjaka, in se z učenci ne hodi na dvorišče, igrišče ali na sprehod ob sadovnjaku.

Gospod iz NLZOH pojasni da največ naredimo za zdravje, če jemo neškropljeno hrano. Glavna izpostavljenost pesticidom je preko hrane.

Učitelji imajo okna na stran sadovnjaka zaprta ob dnevih škropljenja. Pojavlja se vprašanje, kaj je slabše: slab zrak v učilnicah ali zapiranje oken zaradi strahu. Vsi se strinjajo, da je potrebna zmernost pri preventivnih ukrepih, da nam ne škodijo.

Ga. županja je vesela in ugotavlja, da je bistvo v komunikaciji ter se zahvaljuje NLZOH za predstavitev in sodelovanje na sestanku. Je zadovoljna, da šola uči in dela v dobro otrok ter da imajo učitelji zdravo okolje in da se dobro razumemo med seboj. Z veseljem se je bila pripravljena udeležiti sestanka in razrešiti dileme in poudari, da razloga v dvom raziskave ni.

Zaključni sklepi:

- Dvomov v verodostojnost analize ni.
- Analiza in preventivni ukrepi so v celoti objavljeni na spletni strani šole.
- KIS mora delati v skladu z zakonodajo in sodeluje s šolo glede preventivnih ukrepov.
- Dodatni predlogi, ki bi še izboljšali varnost so dobrodošli, niso pa potrebni, ker je varnost zagotovljena.
- Tema sadovnjak ni več tema, ki se obravnava na svetu staršev, zato potrebe po ločeni delovni skupini za sadovnjak ni.
- Na naslednji seji sveta staršev se povzamejo in predstavijo ugotovitve.
- Glede na nova dejstva, se ponovno pridobi mnenje NIJZ, glede ukrepa zračenja učilnic.

S sestankom smo zaključili ob 18.30 uri.

Zapisala:
Lidija Wein